gemeente Berkelland

| | | |
|---|---|---|
| Zaaknummer | : | 862411 |
| **Raadsvergadering** | : | **2 juli 2025** |
| **Onderwerp** | : | **Beleidsplan openbare verlichting 2025-2034** |
| Collegevergadering | : | 3 juni 2025 |
| Portefeuillehouder | : | Wethouder R. Leliveld |
| Steller | : | Berg, Hans van den, Team Advies en beheer openbare ruimte tel. : 0545250538 |

**Te nemen besluit**
1. Het beleidsplan Openbare verlichting 2025-2034 vaststellen;
2. Bij toekomstige momenten in de P&C cyclus bepalen of er middelen voor noodzakelijke investeringen vrijgemaakt kunnen worden.

**Waarom dit voorstel en wat is het effect**
Het beheren en onderhouden van ons kapitaalgoed 'openbare verlichting' is een primaire taak van onze gemeente. Die taak kent uitdagingen in de vorm van een snel verouderend areaal, diverse maatschappelijke transities en klimaatverandering.

De afgelopen jaren ontbrak het aan een beleidsplan openbare verlichting. Dat maakt het steeds moeilijker om de installatie efficiënt en effectief te onderhouden, veilig te houden en op tijd te vervangen. In het nieuwe beleidsplan openbare verlichting 2025-2034 krijgen de uitdagingen vorm en sluiten we aan bij de ontwikkelingen in het beheerveld. Het vaststellen van het beleidsplan Openbare verlichting is uw bevoegdheid.

Het beleidsplan Openbare verlichting geeft voor de komende tien jaren richting aan het beheer, onderhoud en vervanging van de openbare verlichting.

**Argumentatie**

1.1. Met het vaststellen van het beleidsplan krijgt het beheer kaders en richting voor het managen van onze assets (ons kapitaalgoed verlichting). Die zijn van belang voor de wijze en het tijdstip waarop onderhoud en vervanging worden uitgevoerd. Dat heeft weer direct invloed op de mate van maatschappelijke waarde die de assets voor de inwoner creëren.

2.1 Het beleidsplan geeft inzicht in de investeringsbehoefte en de exploitatieomvang (onderhoudsbehoefte) die nodig is om doelmatig en doelgericht ons verlichtingsarsenaal te beheren. De middelen in de exploitatie (onderhoudsbudgetten) zijn op nagenoeg peil, mits inflatiecorrectie wordt toegepast. Bij de bestuursrapportage 2025 zullen we daarom voorstellen het onderhoudsbudget vanuit de middelen voor inflatiecorrectie aan te vullen. Voor investeringen (vervanging) stellen we voor om bij toekomstige momenten in de P&C cyclus te bepalen of middelen vrijgemaakt kunnen worden

In te vullen door Griffie:

Commissievergadering
Afhandelingsvoorstel voor raad:
0 hamerstuk
0 bespreekstuk
0 anders, nl

Raadsvergadering
0 zonder hoofdelijke stemming
0 met algemene stemmen
0 stemmen voor, stemmen tegen
0 aangenomen
0 verworpen

**Kanttekeningen en risico's**
Naast de kosten voor onderhoud, reparaties aan de verlichtingsinstallatie en energie, beslaat een groot deel van de onderhoudsinspanning het borgen van de (fysieke) veiligheid van de installatie. Niet alleen voor het verkeer of sociale aspecten, maar een lichtmast moet ook bijvoorbeeld altijd veilig aan te raken zijn. Onze installatie is relatief oud en móet op een gegeven moment vervangen worden.

Gebrekkig onderhoud en het uitblijven van vervangingen zullen leiden tot uitval van lichtpunten, een reëel risico op bezwijken van lichtmasten en het ontstaan van onveilige situaties. Op grond van artikel 16 Wegenwet heeft de gemeente de zorgplicht voor gemeentelijke wegen inclusief de kantstroken en bermen, waarin de lichtmasten staan. Dit kan ook tot aansprakelijkheidskwesties leiden ten aanzien van de toestand van de installaties. Zie artikel 6:174 Burgerlijk Wetboek.

Door marktontwikkelingen (bijvoorbeeld een gebrek vaklieden) of andere mogelijke ontwikkelingen kan het voorkomen dat we niet alle geplande investeringen binnen de planperiode kunnen uitvoeren. We monitoren voortdurend de benodigde behoefte aan onderhoudsmiddelen en sturen strak op daadwerkelijke realisatie van de geplande investeringen.

**Financiën**
In onderstaand overzicht zijn de benodigde structurele middelen voor vervanging en onderhoud opgenomen:

*Vervangingsbehoefte*
Voor de periode 2025 tot en met 2034 is de totale vervangingsbehoefte € 5,5 miljoen euro. De jaarlijkse vervangingsbehoefte loopt op van € 460.000 in 2025 tot € 660.000 in 2034.

*Onderhoudsbehoefte*
De onderhoudsbehoefte betreft niet alleen het keuren en onderhouden, maar ook het oplossen van storingen van de installatie. Ook de energiekosten worden uit dit budget bekostigd. Voor het jaar 2025 is de onderhoudsbehoefte circa € 435.000. Dat is een toename van ruim € 100.000 ten opzichte van 2022, voor het grootste deel toe te schrijven naar energiekosten en toenemende storingen. Naar verwachting loopt dat bedrag naar 2034 op tot ongeveer € 545.000.

Dit voorstel houdt het volgende in:

1. *Investeringen*
   Er zijn momenteel geen kredieten voor vervanging beschikbaar. Met dit voorstel besluit u om bij volgende Planning & Control momenten (zoals begroting, bestuursrapportage, jaarrekening) te bepalen of er middelen voor noodzakelijke vervangingen van de verlichtingsinfrastructuur vrijgemaakt worden

2. *Exploitatie (onderhoud)*
   De onderhoudsbudgetten zijn behoorlijk op peil. Wel constateren we dat de gestegen energielasten zorgen voor (een structurele) overschrijding. In de begroting 2025 is prijscompensatie beschikbaar. Bij de bestuursrapportage 2025 zullen we daarom voorstellen het onderhoudsbudget vanuit de beschikbare middelen voor inflatiecorrectie aan te vullen.

**VN verdrag rechten van mensen met een beperking**
Het voorstel draagt bij aan een inclusieve samenleving, omdat functionele en betrouwbare openbare verlichting met een verlichtingsniveau dat voldoet aan de normen onze wegen, straten en paden beter bruikbaar maakt én bovendien zorgt voor (sociale) veiligheid.

**Duurzaamheid**
De grootste uitdaging in het beleidsplan is de vervangingsopgave. Het vervangen van armaturen betekent automatisch het uitbreiden van het aantal lichtbronnen met led techniek en daarmee een vermindering van het energieverbruik. Het dimmen draagt daar ook aan bij. Het plan draagt bij aan de circulaire economie door het zo lang mogelijk gebruiken of opnieuw gebruiken van wat goed is.

**Communicatie**
Op grond van het technische karakter van dit plan en op basis van artikel 2, lid 1, Inspraakverordening is inspraak niet van toepassing.

**Initiatief, participatie en rol gemeente**
Team Advies en Beheer Openbare Ruimte beheert het product openbare verlichting. Het plan is binnen dat team tot stand gekomen met hulp van externe deskundigen.

**Planning en evaluatie**
De looptijd van het beleidsplan is van 2025 tot en met 2034. Na vijf jaar én tien jaar volgt een evaluatiemoment en zo nodig een herijking.

**Alternatieven**
Niet van toepassing.

Burgemeester en wethouders van Berkelland,
de secretaris, de burgemeester,

drs. J. Jonker. drs. J.H.A. van Oostrum.

Raadsvergadering : 2 juli 2025

De raad van de gemeente Berkelland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 3 juni 2025;

b e s l u i t :

1. Het beleidsplan Openbare Verlichting 2025-2034 vast te stellen;
2. Bij toekomstige momenten in de P&C cyclus te bepalen of er middelen voor noodzakelijke investeringen vrijgemaakt kunnen worden.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 2 juli 2025

de griffier, de voorzitter,

**Toelichting raadsvoorstel**

**Onderwerp** : Beleidsplan openbare verlichting 2025-2034

*Aanleiding*
Met dit beleidsplan openbare verlichting geeft gemeente Berkelland vorm aan haar beheertaken op het gebied van openbare verlichting. Enerzijds door de kaders en ambities van organisatorische en maatschappelijke aard een plek te geven in de tactische en operationele aspecten van het beheer. Anderzijds door met het beheer actief bij te dragen aan de gewenste maatschappelijke waarde. Speerpunt is het implementeren van de principes van assetmanagement. Bij alle keuzes en beslissingen is de optimale balans tussen kosten, prestaties en risico's leidend. Dit beleidsplan moet structuur bieden en leiden tot passende budgetten en grip op de financiën.

*Het areaal veroudert*
Het areaal aan lichtmasten en armaturen in de gemeente Berkelland veroudert in snel tempo. Eind 2024 was ongeveer 45% van de lichtpunten van het type LED. Het overige areaal kenmerkt zich door een groot aandeel verouderde armaturen en (in mindere mate) masten. In sommige gevallen zijn de armaturen en lamptypen dermate oud dat ze bij een defect niet of erg moeilijk te vervangen zijn. Ook stijgt het aantal defecten en storingen de laatste jaren flink. We concluderen dat er voor de komende tien jaar een aanzienlijke vervangingsbehoefte is.

*Energie*
Een groot deel van de *niet* LED lampen zijn van het type PL en daarmee relatief energiezuinig. Het vervangen van de verouderde delen van de installatie zorgt zeker voor energiebesparing, maar niet in extreme mate.

*Doelen, ambities en beleidskeuzes*
Dit plan draagt bij aan de (maatschappelijke) waarde van de openbare ruimte door:

- De fysieke installatie van openbare verlichting in stand te houden op basis van de meest optimale balans tussen kosten, prestaties en risico's.
- De verouderde delen van de installatie gedurende de planperiode te vervangen.
- Te kiezen voor dimmen van lichtsterkte en het toepassen van LED lampen. Dat bespaart energie en levert een bijdrage aan de ambitie van de organisatie om in 2030 energieneutraal te opereren. Concreet levert uitvoering van de vervangingsopgave in dit plan na vijf planjaren een energiereductie van minimaal 25% (ofwel 270.000 kWh; het huidige verbruik is 1.105.000 kWh).
- Het duurzaam en zoveel mogelijk circulair inkopen van materialen voor openbare verlichting.
- Lichtsterkte op niveau te brengen door lichtplannen en vervangingen uit te voeren volgens de richtlijnen in de NPR13201-1 en het Politie Keurmerk.
- Zoveel mogelijk te standaardiseren. Per soort gebied één type verlichting toepassen (mast, armatuur, lichtkleur, lichtniveau). Dit om de herkenbaarheid van het gebied, uniformiteit en een bepaalde mate van standaardisatie te waarborgen. Uiteraard met de mogelijkheid af te wijken als de locatie daarom vraagt.
- De installatieverantwoordelijkheid c.q. Bedrijfsvoering Elektrische Installaties (BEI) duurzaam te organiseren.
- Waar mogelijk inwoners te betrekken bij vervangen van verlichting en bij nieuwe aanleg (bijvoorbeeld bij de keuze van het armatuur en de locatie van verlichting).
- Verlichting in de buitengebieden aan het einde van de technische levensduur te saneren, tenzij veiligheidsaspecten dat onwenselijk maken.

*Vervangingsbehoefte*
Elk kapitaalgoed komt aan het einde van de levensduur en zal vervangen moeten worden. Het veiligheidsaspect is bij elektrische installaties een belangrijk aspect. De waarde van de gehele installatie voor de openbare verlichting is (peildatum 2023) afgerond € 12.620.000. Verdeeld naar armaturen en masten is dat (afgerond) € 5,8 miljoen respectievelijk € 6,8 miljoen. De verouderende installatie maakt een relatief intensief vervangingsprogramma noodzakelijk. De gemiddelde jaarlijkse vervangingsbehoefte over de komende tien jaren is € 550.000.

*Onderhoudsbehoefte*
Uit analyse blijkt dat de huidige onderhoudsbudgetten toereikend zijn, maar het aandeel ‘energie’ niet. In de periode 2022-2023 zijn de leveringskosten verdubbeld. We constateren ook dat de ontwikkelingen van de energiekosten moeilijk te voorspellen zijn, maar dat het onwaarschijnlijk is dat ze zullen dalen. Uitvoering van het vervangingsprogramma zorgt voor een flinke afname van energie- en ook de storingskosten. Die besparing kan over de gehele planperiode oplopen tot ongeveer € 64.000 per jaar.

Tegelijk zorgt beheerprofessionalisering, indexering en autonome uitbreiding van de installatie voor een geleidelijke toename van de onderhoudsbehoefte. Voor het jaar 2025 is de onderhoudsbehoefte circa € 435.000. Dat is een toename van ruim € 100.000 ten opzichte van 2022, grotendeels toe te schrijven aan energiekosten en toenemende storingen. Naar verwachting loopt dat bedrag naar 2034 op tot ongeveer € 545.000.